

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. mr. R.M. Letschert
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 16 september 2026

betreft *Vragen n.a.v. advies van de Raad voor Cultuur 'Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector' en de kabinetsreactie*

ons kenmerk 182294

Geachte mevrouw Letschert,

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben met belangstelling kennisgenomen van het advies van de Raad voor Cultuur 'Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector'¹ en de kabinetsreactie daarop.² De leden van de fracties van **PRO** en **PvdD gezamenlijk**, **BBB** en **JA21** wensen u naar aanleiding hiervan een aantal vragen te stellen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van PRO en PvdD gezamenlijk

De leden van de fracties van PRO en PvdD hebben met interesse kennisgenomen van het advies van de Raad voor Cultuur 'Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector' alsmede van uw kabinetsreactie. Naar aanleiding daarvan hebben deze leden de volgende vragen en opmerkingen.

De Raad concludeert in het advies dat de belangrijkste prikkel om meer privaat geld naar de cultuursector te laten vloeien is dat de overheid het belang van cultuur benadrukt, zowel in woord als daad.³ In uw kabinetsreactie gaat u niet expliciet in op deze oproep. Wel benadrukt u in uw brief de onschatbare waarde van cultuur. De Staatscommissie rechtsstaat concludeerde in 2024 dat rechtstatelijk leiderschap draait om het voorleven van de principes die je van anderen vraagt: niet alleen het uitspreken ervan, omdat woorden zonder daden geen vertrouwen of navolging genereren.⁴ De Raad voor Cultuur trekt in wezen dezelfde conclusie voor de cultuursector: alleen als de overheid het belang van cultuur in woord én in daad laat zien, ontstaat de voorwaarde waaronder private partijen bereid zijn om mee te investeren.

¹ Raad voor Cultuur, 'Advies Financiële stabiliteit cultuursector', 13 november 2025, RVC-2025-088.

² *Kamerstukken I* 2025/26, 32.820, H.

³ Raad voor Cultuur, 'Advies Financiële stabiliteit cultuursector', 13 november 2025, RVC-2025-088, p. 2.

⁴ Staatscommissie rechtsstaat, 'De gebroken belofte van de rechtsstaat. Tien verbetervoorstellen met oog voor de burger', 2024.

datum 16 september 2026

ons kenmerk 182294

blad 2

Bent u bereid te erkennen dat wat de Staatscommissie 'rechtsstatelijk leiderschap' noemt, hier zijn equivalent kent in 'cultureel leiderschap' en dat het uitsluitend in woorden erkennen van de waarde van cultuur, zonder concretisering daarvan, precies het patroon is dat zowel de Staatscommissie rechtsstaat als de Raad voor Cultuur als ontoereikend bestempelen? Kunt u aangeven hoe dit 'cultureel leiderschap' er in uw ogen uit zou kunnen zien en wat u in dat kader voornemens bent te gaan doen? Kunt u tevens ingaan op de vraag hoe u een dergelijke concretisering in woord én daad voor u ziet als er geen extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld? Indien u niet bereid bent dit te erkennen, waarom zou het mechanisme dat de Staatscommissie voor de rechtsstaat vaststelt – dat voorbeeldgedrag onmisbaar is voor het activeren van vertrouwen bij anderen – niet ook gelden voor de relatie tussen de overheid en private financiers van cultuur? Graag ontvangen deze leden een inhoudelijke reflectie van u.

De Raad voor Cultuur heeft aangegeven dat € 500 miljoen moet worden ingelopen als het gaat om investeringen in de culturele sector en stelt voor te beginnen met € 250 miljoen. U geeft in reactie daarop aan dat de Raad zijn analyse baseert op de totale overheidsuitgaven over 2023. De leden van de fracties PRO en PvdD constateren echter dat de Raad in paragraaf 1.1 ('Rijk') van het advies, aan de hand van een tabel getiteld 'Aandeel cultuur als percentage in Rijksbegroting', de daling van 0,47% naar 0,35% en het daaruit voortvloeiende bedrag van ruim € 500 miljoen uitdrukkelijk baseert op het aandeel van cultuur in de Rijksbegroting, niet op de totale overheidsuitgaven. Het cijfer van de totale overheidsuitgaven (circa € 3,9 miljard, inclusief gemeenten en provincies) wordt in het advies apart genoemd, in de daaropvolgende paragraaf 1.2 ('Provincies en gemeenten'), en wordt door de Raad nergens gebruikt ter onderbouwing van het bedrag van € 500 miljoen.

Kunt u toelichten hoe u tot de conclusie komt dat de Raad zijn analyses baseert op de totale overheidsuitgaven? Indien u het met deze leden eens bent dat het gaat om een percentage van de Rijksbegroting, tot welke conclusie brengt dit u in dat geval?

De Raad adviseert de indexatie voor cultuur, naar voorbeeld van de Mediawet, vast te leggen in de Wet op het specifiek cultuurbeleid en de Erfgoedwet. U reageert daarop door te stellen dat het wettelijk vastleggen van de indexatie de ongelijkheid tussen de verschillende OCW-sectoren vergroot. De leden van de fracties PRO en PvdD stellen evenwel vast dat de Raad tot een andere conclusie komt: hij constateert dat de huidige situatie waarin onderwijs, media en studiefinanciering wel wettelijke indexatie kennen en cultuur niet, een 'rechtsongelijkheid' vormt die hij 'ongebruikelijk en ongewenst' noemt, en beveelt wettelijke verankering juist aan om die bestaande ongelijkheid recht te trekken. De brief waarnaar u verwijst, ziet volgens deze leden voorts uitsluitend op indexatie van de onderwijssectoren op de OCW-begroting en niet op cultuur, onderzoek en emancipatie.

Kunt u opnieuw uiteenzetten waarom het advies van de Raad niet wordt opgevolgd en daarbij in het bijzonder ingaan op het argument dat indexatie de ongelijkheid tussen de verschillende sectoren op de OCW-begroting vergroot? Kunt u voorts onderbouwen waarom het argument van beperking van de handelingsvrijheid van het kabinet en het budgetrecht van het parlement kennelijk wel geldt als het gaat om de indexatie op cultuur en niet als het gaat om de andere sectoren op de OCW-begroting waarbij indexatie wel plaatsvindt, zoals primair onderwijs, publieke omroep en studiefinanciering? Bent u alsnog bereid indexatie te realiseren, zoals door de Raad geadviseerd? Zo ja, op welke termijn en, zo nee, waarom niet?

datum 16 september 2026

ons kenmerk 182294

blad 3

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De leden van de BBB-fractie danken u allereerst voor het toesturen van de kabinetsreactie op het advies van de Raad voor Cultuur 'Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector'. Deze leden dragen de eigen, Nederlandse, authentieke cultuur een groot en warm hart toe. U doet dat ongetwijfeld ook. De leden van de BBB-fractie wisselen daarom graag met u van gedachten over de betere bescherming en bevordering daarvan. Zij denken daarbij in de eerste plaats aan de door de bevolking zelf gemaakte, zelf uitgevoerde en zelf veel bezochte, populaire, traditionele volkscultuur en amateurkunsten, alsook aan echte meesterwerken uit ons gemeenschappelijk culturele verleden. De meeste vragen die hieronder worden gesteld, centreren zich vanuit die visie op de vraag hoeveel (andere) cultuur door belastingbetalers moet worden gesteund.

1. Op pagina 1 van uw brief stelt u: "*de subsidies die het Rijk verstrekt zijn een belangrijke basis voor de culturele en creatieve sector*".⁵ Kunt u aangeven welk percentage van de inkomsten van deze sector bestaat uit subsidies van het Rijk? Kunt u aangeven hoe dit percentage zich sinds het jaar 2000 heeft ontwikkeld? Mocht hieruit blijken dat dit percentage significant is toegenomen, hoe beoordeelt u deze ontwikkeling? Wat wilt u doen om de sector minder afhankelijk van de overheid, meer autonoom en meer gedragen door de samenleving zelf te maken?
2. Kunt u aangeven hoeveel van de totale bestedingen aan cultuur in Amsterdam terecht komt? Hoeveel is dit per Amsterdammer en hoe verhoudt dit zich tot het gemiddelde voor alle Nederlanders? Hoe beoordeelt u dit verschil? In dit verband doet zich een 'kip-en-ei'-kwestie voor: moet er meer besteed worden in Amsterdam omdat daar meer culturele instellingen en activiteiten zijn, of zijn die daar omdat er al zo lang zoveel rijkscultuurbestedingen naartoe gaan? Voor welk deel van de cultuurodoelen kiest u voor 'de kip' en voor welk deel voor 'het ei'?
3. Welk percentage van de uitgaven aan cultuur komt ten goede aan oude cultuur (ouder dan 100 jaar) en welk percentage aan jongere cultuur? Hoe heeft deze verdeling zich de afgelopen decennia ontwikkeld? Is sprake van steeds meer uitgaven voor jonge cultuur? En als dat zo blijkt te zijn, hoe beoordeelt u deze ontwikkeling?
4. Hanteert u voor culturele instellingen de regel, zoals door voorgaande kabinetten ingevoerd, dat de overheid nooit meer dan de helft van de inkomsten van NGO's mag leveren? Hoe hoog is het gemiddelde percentage overheidsinkomsten in de culturele sector nu? Wat zegt dit volgens u over de autonomie en authenticiteit van cultuur in Nederland? Bent u voornemens dit percentage (significant) te doen dalen en, zo ja, hoe?
5. Welk percentage van de bedragen die aan de culturele en creatieve sector worden besteed, wordt uitgegeven door overheidsinstellingen en dus niet rechtstreeks aan culturele instellingen verstrekt? Hoe heeft dit percentage zich in de afgelopen decennia ontwikkeld? Mocht blijken dat significant meer eerst aan overheden wordt gegeven, hoe beoordeelt u deze ontwikkeling? Is deze vorm van verstatelijking wenselijk? Wat wilt u hiertegen doen?
6. Op pagina 1 van uw brief noemt u de giftenaftrek.⁶ Eerdere evaluaties van de onderliggende Geefwet in 2016 en 2023 hadden vrij kritische conclusies over de werking van deze wet. Hoeveel burgers en bedrijven maken jaarlijks gebruik van deze fiscale regeling? Hoeveel belastingderving leverde deze regeling in 2025 op? Kunt u de sociale en economische achtergrond schetsen van burgers en bedrijven die tegenwoordig van de aftrek gebruikmaken?

⁵ Kamerstukken I 2025/26, 32.820, H, p. 1.

⁶ Kamerstukken I 2025/26, 32.820, H, p. 1.

datum 16 september 2026

ons kenmerk 182294

blad 4

7. Op pagina 1 stelt u dat het *"grootste deel van de publieke financiering voor de sector komt van provincies en gemeenten"*.⁷ Welk percentage van de bestedingen aan cultuur door uw ministerie – dus niet de op pagina 3 genoemde *"algemene uitkering die zij uit het provincie- of gemeentefonds ontvangen"* – gaat naar respectievelijk gemeenten en provincies? Hoe hebben deze percentages zich de afgelopen decennia ontwikkeld? Streeft u naar subsidiariteit? Zo ja, (hoe) wilt u meer subsidiariteit bereiken?
8. Op pagina 3 kondigt u aan de Tweede Kamer een brief over samenwerking tussen overheden te sturen.⁸ Wilt u deze brief ook aan de Eerste Kamer sturen?
9. Op pagina 3 stelt u het wenselijk te vinden dat cultuursubsidies worden geïndexeerd, ondanks de bezwaren die u zelf ook formuleert, onder meer op pagina 4. Is de indexatie van subsidies kabinetsbreed beleid en wordt dit voor alle relevante subsidies vanuit het Rijk ingevoerd? Kunt u de financiële gevolgen voor de OCW-begroting voor de komende jaren schetsen? Is hiermee in de (aankomende) begrotingsstaten al rekening gehouden?
10. Op pagina 3 schrijft u te streven naar *"een meer structurele dialoog tussen publieke en private financiers in de culturele sector. Daarbij zie ik een nadrukkelijke meerwaarde van een betere vertegenwoordiging van de private fondsen"*.⁹ Erkent u het risico dat private financiers en private fondsen door een intensievere 'dialoog' met de overheid meer verstatelijken, meer aan overheidsvoorwaarden worden gebonden en afhankelijker worden van de overheid, bijvoorbeeld door meer subsidies en bijbehorende voorwaarden te ontvangen?
11. De leden van de BBB-fractie zijn verheugd op pagina 6 te lezen dat u zich ervoor wilt inspannen om leningen aan culturele ondernemers meer buiten de Randstad terecht te laten komen.¹⁰ Kunt u schetsen hoe u dit wilt doen?
12. Erkent u dat het onwenselijk is als culturele ondernemers in hoge mate afhankelijk worden van leningen, hetzij door de overheid, hetzij door private partijen verstrekt? Wat doet u nu al om dit te voorkomen? Wilt u meer doen om afhankelijkheid van leningen te voorkomen en/of anderszins tegen te gaan?

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie van JA21

Het lid van de JA21-fractie heeft de volgende vragen naar aanleiding van het rapport van de Raad voor Cultuur en de kabinetsreactie hierop.

1. U plaatst zelf kanttekeningen bij de berekening waarmee de Raad voor Cultuur komt tot een vermeende achterstand van ruim € 500 miljoen en een voorgestelde structurele verhoging van € 250 miljoen per jaar. Deelt u daarom de conclusie dat het historische aandeel van cultuur in de totale rijksuitgaven geen goede maatstaf is om vast te stellen hoeveel geld de cultuursector nodig heeft? Zo ja, op basis van welke concrete maatstaven zou volgens u dan wél moeten worden bepaald of sprake is van structurele onderfinanciering?
2. U wijst de voorgestelde € 250 miljoen extra af en zet tegelijkertijd in op onder meer ondernemerschap, private financiering, financieel-economische kennis en uitbreiding van de Cultuurleuning. Deelt u tegen die achtergrond de opvatting dat financiële druk bij culturele instellingen niet vanzelfsprekend betekent dat het Rijk structureel meer subsidie moet verstrekken, zeker gezien

⁷ Ibid.

⁸ Kamerstukken I 2025/26, 32.820, H, p. 3.

⁹ Ibid.

¹⁰ Kamerstukken I 2025/26, 32.820, H, p. 6.

datum 16 september 2026

ons kenmerk 182294

blad 5

de huidige overheidsuitgaven en begrotingstekorten? Welke verantwoordelijkheid legt u daarbij bij instellingen zelf als het gaat om kostenbeheersing, eigen inkomsten en ondernemerschap?

3. SEO Economisch Onderzoek constateert dat subsidievoorwaarden rond het maximale eigen vermogen ertoe kunnen leiden dat culturele instellingen hun buffers verkleinen en daardoor juist moeilijker externe financiering kunnen aantrekken.¹¹ U erkent dit probleem en wilt het met medeoverheden bespreken. Welke concrete subsidievoorwaarden wilt u aanpassen om deze prikkel weg te nemen? Welke veranderingen kunt u zelf bij rijkssubsidies doorvoeren en wanneer verwacht u hierover resultaten?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien met belangstelling uit naar uw reactie. Tevens verzoekt de commissie u vriendelijk de beantwoording **vóór het geplande gesprek met de Raad voor Cultuur op 3 november 2026** aan de Kamer toe te zenden.

Hoogachtend,

Drs. Th. W. Rietkerk

Voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

¹¹ SEO Economisch Onderzoek 2026, 'Eindrapport Evaluatie Cultuurlening', Amsterdam, mei 2026, bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 32.820, H, p. 37.